

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utcza 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

Családtörténeti folyóirat.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 «

Egyes szám ára . . 1 «

Szerkesztik és kiadják: CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KADICSFALVI DR. TÖRÖK PÁL.

Donatio a Székelyföldön.

(Első közlemény.)

Ki e czimet olvassa, első tekintetre kérdést intéz magához, vajjon jól olvasta-e el? Két ellentétet lát maga előtt: a Székelyföldet, illetve a székely alkotmányt s ezzel szemben a donatiót, vagyis a ius regiumnak egyik fő jelentkezését. Tehát ebből következik az, hogy jelen értekezés feladatát az képezi, hogy az ősi székely jogon és alkotmányon csorbát ütve, azt fenekestől felforgatva, mikor és mikép jelent meg a ius regium a székelyek közt és mik voltak a jelenségei és minő befolyással volt az alkotmány és jogállapotra.

Minden nép, mely hazáját fegyverrel és vére hullatásával szerezte meg, mely minden rögöt hősi bátorságával tett a magáévá, az elfoglalt földet ezen tény folytán tekinti a magáénak, s erre alapítja tulajdonát. A magyar nemzet, midőn a haza földét, mint a névtelen jegyző mondja, Attila örökségévé elfoglalta, e föld tulajdonát nem a hét törzs által megválasztott vezér kegyességétől nyerte, hanem azt vitézsége és vére díjának tekintette; s akkor, midőn az állandó letelepedés, a földmivelés kezdetét vette, s egyes törzsek, vele a nemzetségek és a családok állandó lakhelyet és birtokot foglaltak el, rögtön megjelent a magyar birtoklás ősi formája: az ősfoglalási birtok, mely a birtokost az ősfoglalás czimén, mint a honfoglaló nemzet tagját illette meg, s mint ilyennek birtoka valóságos nemesi birtok volt. Ha a magyar földtulajdon és birtok megszületését ily képen szemléljük, önkéntelenül szemünkbe ötlük, hogy a magyar nemzet ősi felfogása szerint a földbirtok a honalkotás tényében a hadi vitézség, a köz iránt szerzett érdemek díjazása volt, a melyet mindenki a köztől nyert. Ebből kifolyóan tulajdonnal csupán a nemzet tagjai bírhattak, s azok kiket valamelyes érdemeik alapján a nemzet a maga kebelébe felvett. Így felfogva a nemzetet, alkották azt, a magyarok s a testvérül fogadott idegenek, kik a hazáért együtt harczoltak, együtt munkálkodtak, s ezek voltak a régi magyar nemesség elődei. Tehát ez a szó: „Magyar nemes” a maga tisztaságában nem valamely mások hátrányára kiváltságolt osztályt jelent, hanem jelenti azokat, kiknek kötelessége volt a hazáért s annak a dicsőségeért, ha szükség, életüket, vagyონukat áldozni, azt fenntartani. A honfenntartás, a háboru, a közélet, a megélhetés anyagi eszközöket követelt mindenkor, s akkor is, midőn az egyes törzsek és nemzetségek s családok letelepedtek, birtokot szereztek, tették ezt azért, hogy megélhetésüket, fennállásukat biztosítsák, s a nemzeti jövő alapjait lerakják. Minthogy az ősfoglalási birtokot az egyes családok

hadi vitézség s hadi foglalás útján szereztek meg, önként következik, hogy így megszerzett föld az illető nemzetség tulajdonát képezte, s a felett mint „hereditas primae occupationis” felett az illető család nemzetség rendelkezett, s ahhoz a közhatalomnak semmi joga nem volt, hacsak a teljes megszakadás be nem állott; s az ily birtokot az illető nemzetségtől a közhatalom még hűtlenség czimén sem vehette el, s ez esetben is az ily birtok a család birtokában maradt.

Az állandó letelepedés a királyság keletkezése után megtörténvén, számos lakatlan vidék maradt, hová Szent István és utódai meghívására számos idegen telepedett le, a kereszténység terjesztése következtében, az újonnan alapított püspökségeknek, apátságoknak nagy terjedelmű földbirtokok adtak. Eme földbirtokok felett való tulajdonjog alapja a király kegye, a ius regium volt, a tény gyakorlása volt a donatio vagyis az adományozás, az így származott földbirtok volt az adománybirtok, mely az ősfoglalási birtok mellett Magyarországon a királyság megalapításakor keletkezett. Ha Fejér Codex Diplomaticusát forgatjuk, látjuk, hogy a királyság megalapítása után az adományozások özöne keletkezett, úgy hogy egy pár évszáz eltelte után az ősfoglalási birtok már ritka, mint a fehér holló, minek oka egyfelől a régi családok kihalása, másfelől, hogy azok is a királyság keletkezése után újabb földbirtokot már donatio útján nyertek, legfőleg pedig az, hogy a tatárjárás után, midőn IV. Béla az országot újra alapította, már nehezen volt megállapítható, hogy mely birtok vala ősfoglalási; így Magyarországon a donatio lett általánossá. Az adomány birtok is a nemzet tagjává, magyar nemessé tette azt, kinek adományoztatott. De ennek alapja már a királyi ténykedés volt, mely a magyar királyságnak mindjárt kezdetben való közjogi állásánál fogva ez által a köz iránt szerzett érdemeket jutalmazott meg s éppúgy mint az ősfoglalási birtok alapot és módot kívánt adni a köz kötelezettségek teljesítésére. S a donatarius birtok, a mint a későbbi korszakban, az utolsó Árpádok és Anjouk alatt kifejezték, forrását a magyar szent koronában bírta, az adományozattól leszármazottak kihalása, hűtlenség, felségsértés, honárulás esetén visszaszállott a szent koronára, mint minden jog forrására. Mindezekből nyilvánvaló, hogy arra, hogy egy család a birtokát elveszítse, a donatarius rendszerben elég volt egy megnotázás, míg az ősfoglalási rendszerben a magyar nemzet kebelében csupán a megszakadás szolgálhatott alapul az átháromlásra. Míg az ősfoglalási birtokban

a család minden férfi tagja örökösödött, s minden leányág a negyedet megkapta, addig az adományrendszerben az örökösödésre az adománylevél tartalma, tehát a királyi elhatározás szolgált zsinórmértékül és az első adományozás oldalrokonaira csak akkor ment át, ha azt az adománylevél megemlítette. Már ebből nyilvánvaló az az óriás különbség, mely az ősfoglalási birtok és az adomány birtok közt volt, míg az első eredeti ősz szerzés, addig a másik a *ius regium* kifolyása volt. De mindkettő alapja és fenntartója lett a nemesi curiáknak, a melyeken a rendi alkotmány idejében a nemzet fennállása és virágzása nyugodott.

Ha ezek után a székely birtok keletkezését és jogi minőségét vizsgáljuk, s figyelemre méltatjuk azt, hogy a székely birtok soha vissza nem háromolhatott a szent koronára, mert a magszakadás esetén a szomszédok örökölték, a hűtlenség s más nagyobb bűnök esetén, mint Verbőczy hármaskönyvének III. része, 5. czime, 13. fejezete is feltünteti, a székely ember fejét vesztette ugyan, de vagyona, hereditása a családjára szállott át, örökségi jogát az ősz székely törvények, s nem egy adomány levélben foglalt rendelkezés szabályozták, ha emlékünke idézzük azt is, hogy a leány fiúsítás, mely a magyar jogban az adományrendszerben királyi kegykép jelentkezett, a székely jogban mint ősz intézmény szerepel, s a székely az ő *siculica* hereditását fia nem létében saját jogi tényével átszállithatta leánygyermekére, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a székelyek azt a földet, a melyen laktak, a mely a Székelyföldet alkotta, a a melynek kerületében virágzottak a fenti különös jogok: adományban senkitől sem kaphatták, hanem azt mint a magyarok az ősfoglalási birtokokat az első letelepedés alkalmával, a magyarokkal egyidejűleg vagy azelőtt önerejükön, harci vitézséggel, vérükkel foglalták el és tartották meg. Tehát a székely birtok, mint

ősfoglalási birtok jelenik meg, s mint a székelyek a személyi kapcsolatra fektetett törzsszervezetet, a dologság elvének kifejlődése az állandó letelepedés után is megőrizték, a hűbériség eszméi oda behatóni sokáig nem tudtak, az ősz székely alkotmány a személyi és dologi elvek testvérülésének lehető legszerűesebb alkatát tünteti fel; így a székely birtok is évszázakig megőrizte a maga ősfoglalási jellegét. Ha a birtok minőségével a középkori általános felfogásnak megfelelőleg a személyi állást szembe állítjuk, látjuk azt, hogy a törvényeink, királyi oklevelek szerint minden székely nemes ember volt, a maga kis *siculica* hereditásában oly hatalmas ur, mint akármely magyarországi főnemes. Ezt a személyi állapotot nem a királyi kegy teremtette meg, hanem a dolognak a maga természetű rendje és ez pedig az, hogy a székely birtokát ősfoglalási jogon bírta; s ez a kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a székelyeket nem a királyok telepítették a földre, hanem azt saját erejükön szerezték meg. Általános tudott dolog az is, hogy a székelyeknek 3 rendje volt; a két első rend egyéni tulajdonjoggal kisebb-nagyobb fekvők felett rendelkezett; első időben a 3. rend is s ezenkívül a községnek is volt tulajdona, s ezekből kerültek ki a nyilföldek, a melyekből mindenki részesült, s a későbbi időkben ezek a nyilföldek szolgáltak a harmadik rend megélhetési forrásul; tehát volt a Székelyföldön oly földterület is, mely bár nem képezte senkinek egyéni tulajdonát, mégsem volt alávetve a *ius regium*nak. A székely birtokjog és alkotmány a maga sérthetlenségében fennállott 1562-ig, ez az az időpont, a melyben a székely jog és alkotmányra végzetes segesvári végzések keletkeztek, s ez az időpont az, a melytől kezdve megkezdődött a Székelyföldön a *ius regium* gyakorlása: a *donatio*.

Dr. Endes Miklós.

csikkozmási Becz család.

E főrangú székely család szereplését még a Hunyadiak korában kezdi. V. László 1456. márczius 30-án nemesi címert adományoz Becz Jakabnak és általa rokonainak — ez a Székelyföldön a legelső címerradományozások egyike.

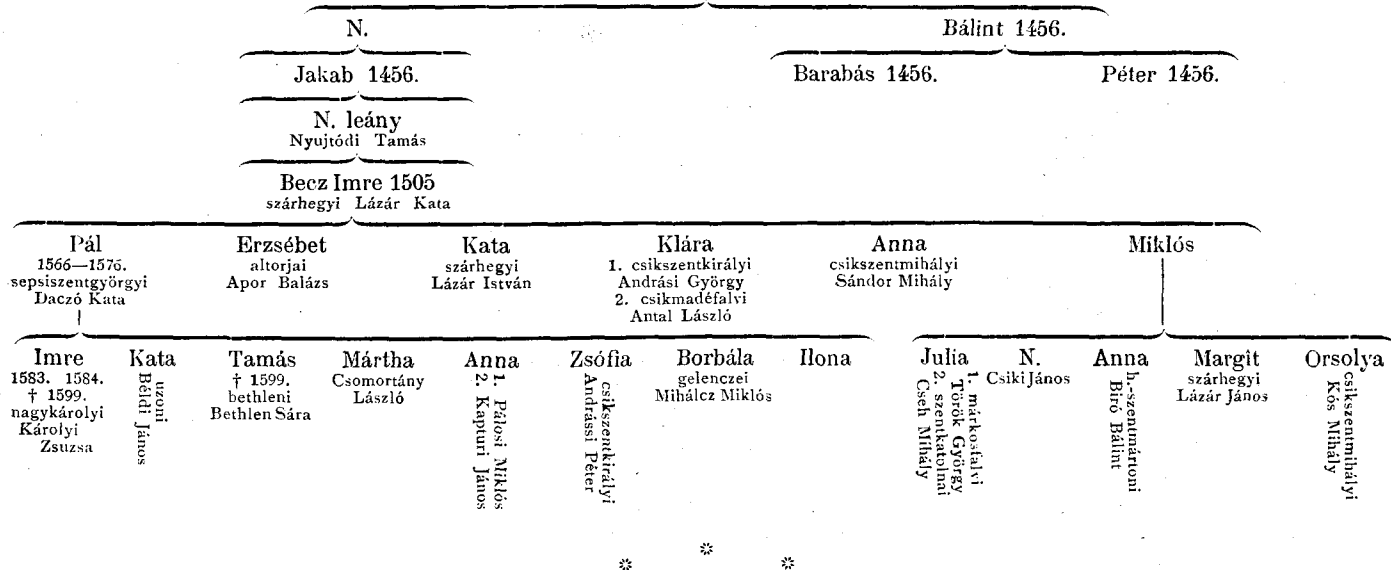
Mely nemességteknek címerről adunk egy — paizst, mely paizs jelzi a mi zászlónk alatt járó fizetettvitézkatonák fegyverének külső jelit, oltalmát. A paizs alsó része vereses, verhenyős vörös színű, a mi jelképezi Becz Jakabnak pogány verben megkevert fegyverét. A felső fele égszínű kék, a mi jelenti a csillagos kék égbe lakó Istentől, jámbor élete által imádsággal lekért bátor szerenésjét, mely paizs minden hadi szerszámmal vitézül vagyon készítve, ugymint a paizsnak alsó vereses színén vagyon egy aranyos csillag, a mi jelenti az ő tökéletes hírének pecsétjét. A paizs felső felén a kék színben két arannyal irt oroszlánfő egymás mellett, melyek egyike jelenti ellenség ellen az önön oroszlán

módra termett bátor szivét a győzelmes viadalon. A két oroszlánfő szájában egy tollas, szigonyos vasu nyíl, a mi jelenti az ő több vitézlő hadi szerszámainak azon eszközét, a mivel szemünk láttára a budai sikon — a szerenese mezején — az ő ellenségén győzedelmet von. A paizs felső jobb szegletén vagyon írva egy hercegi formára vert szabású sisak, a minek szárnyai oltalmul vállára hajlottak, a sisak külső színe arannyal mutatván magát, visel ellenség szemé rettentése ellen szomorú, homályos fekete vas színt, a minek napfénytől ragyogó színe külömb-külobmb forma és úgy látszik, mintha temérdek villogással lassú széltől hányatnék: ellenség félelmére. A sisak felső felében fölül adunk három strucz-tollat, a közepső toll arany-sárga, ez jelenti az ő igaz hitének bélyegét. A két szélső kék színű, ezek jelképezik külső két karjának bátor cselekedetét. A tollak tetejükben jobb kézre hajlanak, a mi jelenti a felséges királyhoz, Lászlóhoz engedelmességét.“ (Sz. Okl.I. 171.)

E címert rajzban is bemutatjuk, az alsó mezőben fekvő csillag téves rajzolásáért azonban elnézést kérünk, ugymint a rajzoló hibájából a voltaképpen hatágu csillag: négyáguval helyettesített.

A szerenésés címerszerző azonban fiú utód nélkül halt ki s a család csak a székely fiú-leányság elvén marad fenn továbbra.

N.

Becz Jakab egyetlen leányát Nyujtódi Tamás veszi nőül s utódaira a Becz nevet ruhazza rá.

E Becz Jakabtól származtatja magát a homoród-szentmártoni Biró család is, állítván, hogy Becz Jakab 1506-ban Ulászló király alatt egy törökkel párbajt vívott és azt meggyőzvéen Biró nevet vett föl (qui viribus pollet) és akkor kapott Becz Jakab *Biró* névre címeres nemeslevelet.

Főleg két pontban a tévedés kétséget nem szenved. A címeres levél 1456-ban és nem 1506-ban kelt, tehát az abban elbeszélt esemény is V. László idejében történt. Az adomány levélben a Biró név elő sem fordul.

A származást ezek daczára sem vonom kétségbe, mert úgy vélem, hogy Becz Miklós egyik leányát a homoród-szentmártoni Biró család egyik tagja vevén nőül s ennek fia, azon Biró György, ki 1612-ben címeres nemeslevelet vesz és címere alsó mezejébe a Becz család címeralakjait rajzoltatja.

Becz Jakab unokája Imre, mint a szabadság bajnoka száll sikra a sanyargatott székelyek érdekében. Jelen van az 1506-ki agyagfalvi gyűlésen és az 1519. székely fölkelésben vezető szerepet visz. Ezért Szapolyai János erdélyi vajda hűtlenségben marasztalja el és a Székelyföldön kívül eső jószágait (Fejér-vm. Szárazpatak és Szent-János) az Aporoknak adományozza (Sz. Oklt. II. 7.)

Nejétől szárhegyi Lázár Katától hat gyermeke született, u. m. Pál, Erzsébet Apor Balázné, Kata Lázár Istvánné, Miklós és Anna Sándor Mihályné.

Pál 1566. jul. 11-én II. János királytól Csekefalván 34 jobbágytelket nyer adományban a havasalföldi hadjáratban tanúsított érdemei jutalmául. 1569-ben mint főember lustrál. 1574-ben mint Csik-Gyergyó és Kászon királybírája említettik. (Sz. Oklt. II. 159. 180, 209. 276, 317. IV. 31, 43.) Békés Gáspár fölkelése alkalmával Báthori István oldalán küzd s midőn Báthori a lengyel trón elfoglalására megy, őt Lengyelországba elkíséri. (Vallus Antal Encyclopaedia 195.)

Valószínűleg ez évben (1576.) halt el, mert a székely főurakra kivetett 1576-ki adóírásban már özvegye említettik.

Neje Daczó Kata, kitől 8 gyermeke született: Imre, Kata Béldi Jánosné, Tamás, Mártha Csomortányi Lászlóné, Anna előbb Pálosi Miklós, utóbb Kapturi János neje, Zsófia Andrási Péterné, Borbála Mihácz Miklósné és Ilona.

Imre 1566-ban mint csiki főember szolgál II. János hadában. 1581-ben részt vesz az oroszországi hadjáratban. 1583-ban Csik-Gyergyó és Kászon főkapitánya. Ez év július 6-án Báthori Zsigmondtól 20 jobbágytelket kap adományban Szentsimonon, melyek előbb Andrási Péter birtokai voltak. Ugyanez év decz. 29-én Kászon-Impérfalva, Jakabfalva és Felsőfalvára kap adománylevelet. (Sz. Oklt. II. 194. IV. 43, 75, 133.) 1598-ban a csiki vasbányák igazgatója.

Neje Károlyi Zsuzsanna volt, utódait azonban nem ismerjük.

Tamás testvérevel, Imrével együtt a szerencsétlen nagyszabeni harcban Báthori András oldala mellett esett el 1599. Nejétől Bethlen Sárától csak egy leánya, Erzsébet maradt. (Sz. Olt. IV. 149.)

Miklós életéről mitsem tudunk, csak gyermekeinek neve maradt reánk, ezek: Julia előbb Török Györgyné, azután Cseh Mihályné, N. Csiki Jánosné, Anna Biró Bálintné, Margit Lacz Jánosné és Orsolya Kós Mihályné.

Bizonyára e családhoz számítható még György, kinek özvegye az 1569-ki összeírásban a főemberek között szerepel. (Sz. Olt. II. 274.) Valószínűnek tartom, hogy Becz Jakab unokatestvéreinek leszármazói közül való és nem lehetetlen, hogy a máig is virágzó csikszentmártoni Beeze család eredetét is itt kell keresni. Elegendő bizonyítékok hiányában azonban e kérdéssel nem foglalkozhatom s annak eldöntését a később felmerülő adatoktól várom.

A bemutatott családfát főleg Mike Sándor gyűjteménye alapján építettem föl.

Adatok a nagyenyedi Enyedi család történetéhez.

A nagy Napoleon nevéhez fűződő hadjáratok mozgalmas korszakát tárja elénk azon levélsorozat, melyet nagy-enyedi Enyedi Tamás uram intézett Aranka Györgyhöz, az erdélyi nyelvmivelő társaság érdemes titoknokjához. Valóságos krónikáját találjuk bennök a harcztéri eseményeknek, szinte bámulatos forrásának bősége, értesülésének megbízhatósága s ha itt-ott talán egy-egy téves adatra bukkanunk, hamar elfeledteti velünk irányának töről metszett magyarossága.

Enyedi Tamás erdélyi ember volt, de sorsa kivitte Felső-Magyarországba s a Rákócziak hajdan leg-szebb uradalmában vállalt tiszte: „a sárospataki uradalomhoz tartozó sátoralja-újhelyi kerületben királyi Camerális kasznár“ volt. Eredetileg nem is viselte az Enyedi nevet, mert apja korán elhalt, mostoha apja nevelvén, annak nevét is vette föl. Legelső leveleit is Lagmony Tamásként írja alá. Kiskoru fia érdekében határozta el magát arra, hogy a fölvetet nevet letegye, nemesi származását beigazolja és a születésénél fogva őt megillető jogokat fia számára biztosítsa. Ez volt az ok, mely a levelek írására késztette. Elképzelhető, mily nehézségekbe ütközött szándéka, a minek keresztülvitelében az akkor még jelentékeny távolság is akadályozta. Számtalan meddő kísérlet után, melyek „sok fáradtságába és nem kevés költségébe kerültek“, fordult Aranka Györgyhöz és ezen tudós, egyenes lelkű magyar urban azután nem is csalódott. Aranka a lehető legjobb indulattal karolta fel ügyét, tekintélye és a királyi táblán viselt hivatala révén sikerült az elnyomott ügyet a törvényes igazság medrébe terelni.

Ez időben a külvilággal való érintkezésre a lehető legsilányabb eszközök állottak rendelkezésre. Kétség-telenül a hála nyilatkozik meg Enyedi Tamás leveleiben, midőn az akkori idők eseményeit, részletes bő tudósításokban, siet közölni a nagy gondolkozóval. Éjszakákat tölt íróasztala mellett, hogy ivszámra irt tudósításaival elkészüljön és a magyar ember született udvariasságával ekkor is engedelmet kér, ha talán értesítése nem eléggé kimerítő: „nappali foglalatosságom miatt ezeket késő éjszaka írtam, melyeknek csekélyisége felől Méltóságos Urnak kegyes engedelmet instállom“.

Bármennyire érdekesek e tudósítások, azok ismeretése folyóiratunk keretén kívül esvén, csakis a családtani szempontból szükséges adatok közlésére fogok szorítkozni.

Enyedi Tamás nemességének beigazolására nagyon kedvezőtlen időben tett kísérletet, a midőn atyai rokonai közül, kik mellette tanuszkodhattak volna, már senki sem volt életben. Nagybátyjának, Enyedi István alsófehérvármegyei szolgabírónak magtalan halála után az Enyedi birtokokat idegenek foglalták el. A különös véletlen ügy hozta, hogy azon ügyvéd is, kihez ügyével legelébb fordult, szintén egy elfoglalt Enyedi birtokban ült s így érthető, hogy az óhajtott közbenjárás helyett, az ügy akadályozásán működött. Végre a többszöri sürgetésre egy nyers elutasításban be is vallotta, hogy ez az ügy reá nézve kellemetlen és érdekeivel ellentétben áll: „halgasson az ur, mert én és minyájan az ur elei jószágát birjuk“.

Ily körülmények között le is tenne szándékáról, de fia sorsa aggasztja s e miatt kísérlet meg minden tőle kitelhető. Hivatali előljáróinak bejelenti, hogy mostoha apja neve helyett fölvette valódi családi nevét, a „háboru által végső inségre jutott ausztriai

hadaknak“ szarvasmarhát és gabonát ajánl fel. Az erdélyi udvari Cancelláriával és egy Bujanovich nevű bécsi udvari agenssel lép összeköttetésbe. Értésére esik, hogy Tordán él br. Inczédi Sámuel, kinek neje Enyedi Julia, ehhez szintén levelet intéz, kérve őt, hogy családjáról felvilágosítást adjon. Nagy-Enyed városához Rákóczi és Apaffi fejedelmektől nyert adománylevelek kiadásáért folyamodik.

Ügye azonban mindezek daczára csigalassusággal haladt, gyorsabb eredményt vélt elérni, ha saját vármegyében publikáltassa magát, ezért bizalmas tanácsért fordult alispánjához, bemutatván egy már megszerzett bizonyosság-levelet, de innen lesújtó választ kapott: „En az ur iustantiájára praesentiát fel tettem, ha tetszik mindjárt Exhibitorum Protocollumba elküldöm: hogy holnapi fényes számos Ó Excellentiák, Fő Ispánnak előlülése alatt gyűlésbe publikáltasson, de egyszersmind nem javaslom, sőt mint régi tapasztalt igaz barátja tiltom, ha tetszik bevenni tanácsadásomat, mert a vármegye igen nagy emlékezettel vagon az ur felől, ezt hallván mind oda lesz a nagy neve, ezt látván, hogy rosz lábbon vagon, ad originem loci utasittatik, mi lesz abbul baj és nagyobb bajnál, hiszen az ur egész Archivumot maga nevére transumálhatja. de mit használ, semmit sem, vigye el az ur haza és úgy dugja el ezt a Transumptumot, hogy soha senki ne lássa, ha javát kívánja magának, mert ez itt nem hasznára, hanem kárára volna, Testimonialist, Testimonialist hozzon valahára az ur, hogy örömmel publicáltassuk“.

Ez a válasz természetesen nagyon leverte, de azért csak tovább is munkálkodott igaz ügye érdekében. Mindenek előtt leszármasását közli Arankával.

„Az én genealogiam. Impetrator Stephanus Enyedi cum Tibok Elisabetha consorte sua juxta Leopoldinas Armales. A cujus filio Samueli aequae cum Genitori Stephano Impetratore progenitus Öreg Enyedi Deák Miklós. Ezen Nagy Apámnak öreg Enyedi Deák Miklósnek két fiai voltak:

1. Miklós, Alsófehérvármegyében szolgabíró, 16 esztendeje, hogy meghalt. (1792.)

2. István az Apám, Főhadnagy, a mint a nagy-enyedi Inquisitio bizonyítja.

En Horváth Stansits Klárától de Gradetz születtem, a kinek a bátyja Horváth Stansits Imre Consiliarius, Szepesvármegyei V. Ispány, Szepesvármegyében Sztráskán lakott, ez a Familia Gradetzi Horváth Stansits itten igen fényes gazdag és nevezetes.“

Ezek alapján a családfát így állithatjuk össze:

István
Leopoldtól nyert armalist
Tibok Erzsébet

Sámuel

Miklós

Miklós † 1792
Alsó-Fehér-m. szolgabíró.

István
huszárfőhadnagy
gradecezi Horváth-Stansits Klára

Tamás
kir. Camerális kasznár
Sátoralja-Ujhelyen 1805. körül.

Tamás, sz. 1801.

Ehhez magunk részéről csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a Lipót királytól nyert címeres nemeslevélről tudomásunk nincs, ellenben bizonyos, hogy a nagy enyedi Enyedi család 1664. jun. 28-án

Apafi Mihálytól czímeres nemeslevelet nyert. E czímeres nemeslevél szerzője Sámuel, tehát alkalmasint ugyanaz, ki táblázatunkon a második lépcsőn áll.

Nem illeszthetem be a nemzedékrendbe azon Jánost, ki nejével, Jónás Katával 1671-ben Bornemissza Annától 10 jobbágyot nyer adományba Felső-Szombatfalván, de valószínűleg ez is e családot illeti.

Különb, hogy Enyedi Tamás mennyire nem volt tisztában családjá eredetével, annak tagjaival és még a szorosan vett rokoni összeköttetésekkel sem, kitűnik az alábbi esetből.

Egy rosszakaratu félrevezetésről van szó, Enyedi Tamás könnyenhivőségének és rövidlátóságának kiaknázásáról. Két levelet illeszték itt egymásmellé, a melyek úgy hiszem a legközvetlenebbül fogják az esetet elénk tárni:

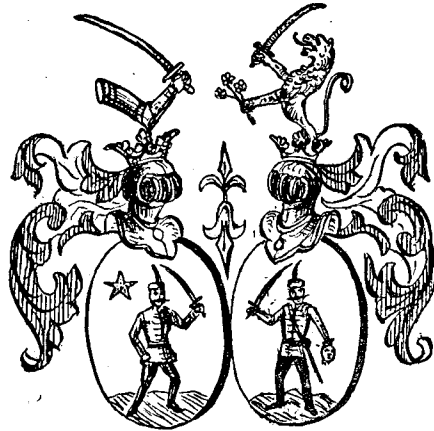
„Enyedi Sándor csudálatos módon hozzám került a nagyanyja mondása szerint 22 esztendeig engemet keresvén, a kinek is az írásait Székely Józsefnél, sógoránál az Ecclesia főcuratoránál Nagy-Enyeden egy faládjában hagyván s annak a kulcsát is nekie resignálván és most Sándorom szerelmes öcsém igen siet Székely József urtól elvétetett leveleit Marus Vásárhelyen Méltóságos urnak pártfogása alatt Enyedi Márton successorinál keresni és kivenni akarja, a kit is Méltóságos ur gráciájában recommendálom, alázatosan jelentvén, hogy Tekintetes Zemplény Vármegye előtt nékem Plenipotentiát mint vérszerinti bátyjának, mert a nagyatyáink egy testvérek valának, vallotta.“

Az itt említett meghatalmazó levélben Enyedi Sándor feljogosítja Enyedi Tamást, mint vérszerinti osztályos atyafiát, minden nemesi birtokainak visszaválthatására és visszaszerzésére. Egyben előadja, hogy az ő nagyatyja, Sámuel testvér volt Miklóssal, Enyedi Tamás nagyatyjával, továbbá említi anyját Balás Katalint is, kinek testvérei Balás József, Lajos és Márton földesurak *Benedek* nevű helységben.

De lássuk a második levelet is, mely öt hónap mulva követte az előbbi.

„Méltóságos ur nékem megirnia méltóztatott, hogy Maros Vásárhelyen lakós Lakatos Enyedi Mártonnál a Productiót megtekintvén (Enyedi Sándor nálam

jó dolga lévén, a mesterségből őtet kivevén és uri helyre megházasítani szándékozván csak hogy igen ivott, nálam torkig elég volt, még neki adott mentét, ruháját, még a nyakravalóját is beitta) igen megcsalt, hogy valóságos Enyedinek adta ki magát, mivel nem Enyedi, hanem Lakatos, én pedig igen könnyen hogy elhittem nagyot hibáztam, mert ő nekem sokba volt, hogy ő maga és minden nemzetsége Compactor lakatosok voltak, az ily fényes s jószágos nemzetséggel egy kevéssé ellenkezni látszatott, holott a nagyapám az öreg Miklós vármegyei hivatalba vala, a fiai Miklós bátyám szolgabíró, a testvére az apám fő huszár hadnagy volt, de csak ugyan sok beszédével ámitott engemet.“

Ezen rút rászedés az utolsó akadály volt, mely ugyan hátráltatta, de végleg meg nem béníthatta Enyedi Tamás nemesi igazolásának ügyét. Aranka Györgynek sikerült az Enyedi iratokat Oláh-Lapáton Vass Györgynél megszerezni és ezekkel a szándékolt igazolás minden fennakadás nélkül megtörtént.

Befejezésül még Enyedi Tamás pecsétlenyomatáról akarok megemlékezni. Ez kettős czimerpajzsot tüntet fel, mindkét mezőben kivont kardú magyar vitéz áll, a jobbfelőli csipőre tett kézzel, ellenben a balfelőli baljában levágott törökfejet tart. Sisakdísz a jobbfelőli czímer fölött: görbe kardot tartó könyöklő kar, a baloldalin pedig növekvő oroszlán első jobb lábában görbe kardot, a balban 3 rózsát tartva. Magam részéről a jobbfelőlőt tartom Enyedi czímernek, míg a balfelőlőt valószínűleg Enyedi Tamás nejének czímerét ábrázolja.

Sándor Imre.

Ö s f á k.

— Összeállította: Gy. R. —

IX.

osdolai gróf Kún Géza leszármazása.

(A táblázatot lásd a tulsó oldalon)

1. Az osdolai Kún cs.

Források: K. 167; N. J. VI. 511; Tb. d. gr. H.; M. N. Zs.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Pál. II.; Jegy.

Rangemelések: Grófság, kelt Bécs, 1762. V. 17. nyerték osdolai Kún László és István; Lászlónak gr. Rhédei Krisztiniától született fia László; Istvánnak gr. Bethlen N.-tól (Zsuzsától) született fiai Zsigmond, Farkas és Gergely. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. XI. 30.

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 39. táb. és a kir. könyv., hól az ősi czímer le van írva.

NB. Gróf Klebelsberg Vilmosné, sz. osdolai gr. Kún Józsefa (sz. 1826, † 1881. III. 2.) ilyen czímeres pecsétet használt: piros mezőben, piros és

koronázott szíven pánczélos kar könyöklő, markolatjában görbe kard, ennek hegyén törökfej.

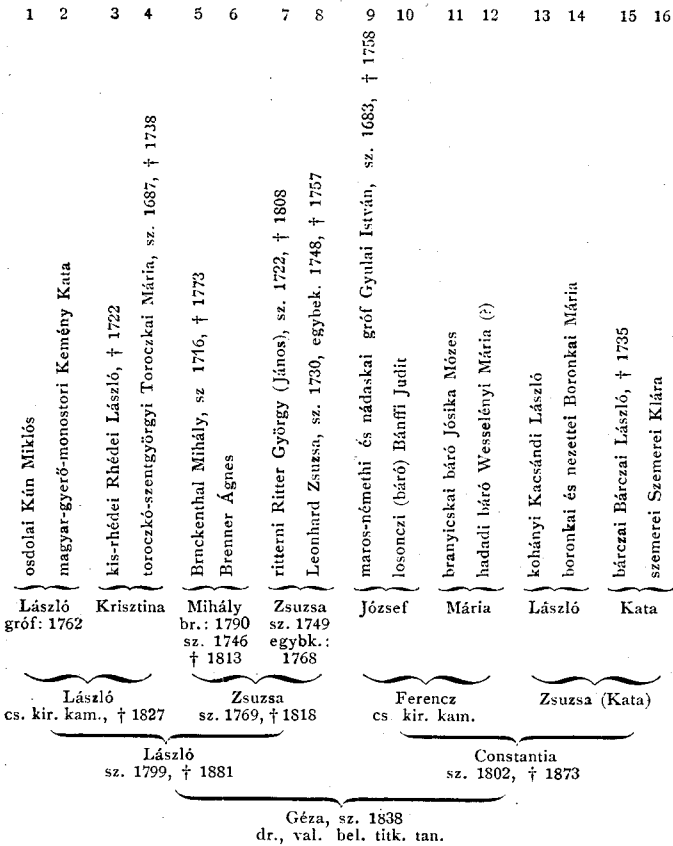
osdolai Kún István lecskei és alsószopori Sulyok Klára	{ István a) zabolai Basa Ilona, † 1671 b) macskási Tárnok Klára	{ a)-tól Miklós († 1717?) a) galgói Rác Krisztina 1696. Prot. Appendix f. 302 b) m.-gy.-monostori Kemény Kata	{ b)-tól I. László, gróf 1762 a) Rhédei Krisztina b) báró Szentkereszti Borbála (az András leánya gr. Korda Máriától) István Zsigmond, gróf 1762 Farkas, gróf 1762, † Gergely, gróf 1762, †	{ II. László, gr. 1762
--	---	---	---	------------------------

NB. II László a diploma szerint *gróf** Rhédei Krisztinától — báró Bornemissza Gábor, cs. és kir. kamarásnak igazolt ősfája szerint azonban báró Szentkereszti Borbálától származik.

2. A magyar-gyerő-monostori Kemény cs. Lásd VII. 8. alatt.

Kemény Boldizsár, 1576, 1730	{ János, a fejedelem Péter	{ Boldizsár, báró 1755 Kata, osdolai Kún Miklósné
------------------------------	----------------------------	---

* Lásd a megjegyzést a Rhédei családnál.

3. A kis-rhédei Rhédei cs.

Források: K. 214; N. J. IX. 742 ; M. N. Zs.; Tb. d. adl. H.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

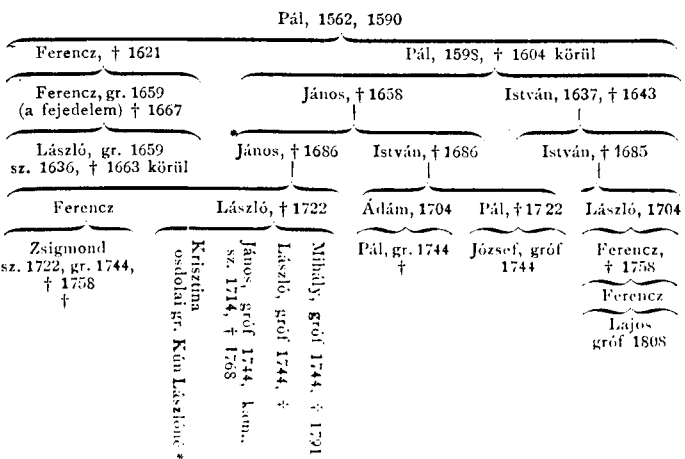
Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Ős nemes cs. de genere Aba.

Czímeres levél: kelt Diósgyőr, 1466, sz. Dorottya napján (II. 6-án) Mátyás kiraltól Nagyrhédei János, Zentmártonrhédei Bertalan és Miklós, Nagy (Magnus) Demeter és Pleskóczi Péter részére. (Lásd Turul I. 119 és II. 46.)

Grófság: kelt Bécs, 1659. VI. 13, nyerték kis-rhédei Rhédei Ferencz, neje iktári gr. Béthlen Drusina, fia László és ennek neje Szunyogh Zsuzsa. (Orsz. lt. Lib. Reg. XII. 225.)

Grófság: kelt Bécs, 1744. XI. 13, (ki lett hirdetve a nagyszabeni országgyűlésben 1746. II. 15.) nyerték Rhédei József, László, János, Mihály, Pál és Zsigmond (az 1658-ban † János dédunokái).

Grófság: kelt Pozsony, 1808. X. 28., kis-rhédei Rhédei Lajos részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. LXII. 1099.)

* Krisztina a diplomában nincs megnevezve, tehát nem volt grófnő. (Lásd a Kún család grófi diplomáját.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 41. táb. A grófi czímernek 1659 és 1808-ból a kir. könyv. le vannak írva.

4. A toroczkó-szentgyörgyi Toroczkai cs.

Források: K. 242.; N. J. XI. 265.; M. N. Zs.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

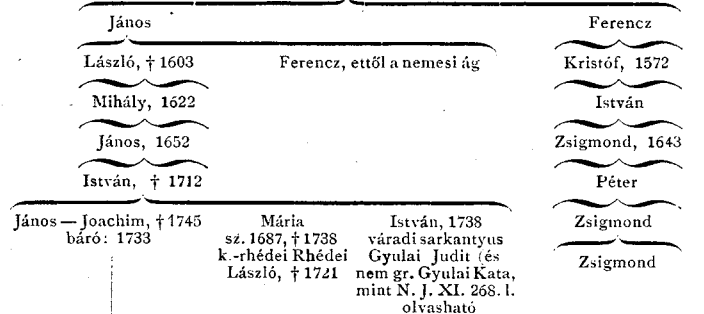
Nemességre vonatkozó adatok (rangemelések): Ős nemes cs.

Báróság: kelt Bécs, 1733. VI. 1. toroczkói Toroczkai János-Joachim; leányai: Krisztina, Mária, Teréz; unokái: János István és Gergely részére. (Orsz. lt. 120/1733 — Lib. Reg. Transsylv. VIII. 515.)

Grófság (erdélyi): kelt Bécs, 1757. IX. 19. toroczkó-szentgyörgyi Toroczkai Zsigmond részére. (Orsz. lt. 359/1757 — Lib. Reg. Transsylv. X. 451.)

Grófság (magyar): kelt Bécs, 1786. XI. 10. toroczkó-szentgyörgyi Toroczkai Zsigmond részére.

Toroczkai Ferencz, 1516

Czímer: a) ősi, lásd S. sbbg. A. 42. táb. a) alatt. NB. Ismerünk még több variánsokat, például egyet arany pajzszal.

b) Bárói, lásd S. sbbg. A, 42 táb. b) alatt és a kir. könyv., hól le van írva.

c) Grófi 1757-ből, lásd S. sbbg. A. 43. táb. c) alatt és a kir. könyv., hól le van írva.

d) Grófi 1786-ból, lásd S. sbbg. A. (szövegét 98. lap).

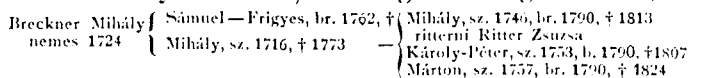
5. A Bruckenthal (Breckner de Bruckenthal) cs.

Források: K. 55; N. J. II. 239; M. N. Zs.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések: Czímeres nemes levél, kelt Bécs, 1724. VI. 8. nyerték Breckner Mihály és neje heiden-dorffi Conrad Zsuzsától született gyermekei: Mihály, Samú, Erzsébet, Anna—Mária, Rebeka és Kata a „bruckenthali“ előnévvel (ezután Bruckenthalnak irták magukat). Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. VII. 470.

Báróság: kelt Bécs, 1762. III. 1. Bruckenthal Sámuel és neje Klokner Józsefa részére. (Orsz. lt. 85/1762 — Lib. Reg. Transsylv. XI. 21.)

Báróság: kelt Bécs, 1790. III. 23. és Pozsony, 1790. XI. 18. nyerték Bruckenthal Mihály, Károly és Márton testvérek. (Orsz. lt. 13687/1790. Lib. Reg. Transsylv. XIII. 9., illetőleg Lib. Reg. LV. 91.)

Czímer: a) nemesi, lásd S. sbbg. A. 45. táb. és a kir. könyv., hól le van írva;

b) bárói 1762-ből, lásd a kir. könyv, hól le van írva. (U. N. J. II. 189.)

c) bárói 1790-ből, lásd S. sbbg. A. és a kir. kir. könyv, hól le van írva és festve. (Ugyan-azon czímer, mint a 1762-beli U. N. J. III. 11.)

6. *A brennerbergi Brenner cs.*

Források: Tb. d. Adel H.; Jegy.; U. N. J. III.

Rangemelés: Czímeres nemes levél, kelt Bécs, 1815.

VII. 7-én nyerték Brenner János — Mihály, brassói senator és gyermekei: Sámuel, Ferencz, Vilmos, Lajos és Karolina a „brennerbergi“ előnévvel. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. XIII. 695.)

Czímer: Vágott pajzs; a felső kék mezőben zöld téren jobbában követtartó daru és a felső jobb sarokban aranyos nap, a balban hatágu ezüst csillag látható; az alsó ezüst mezőben zöld hármasdomb, a középsőjére serpentin vezet fel és tetejéből lángok törnek ki. — Sisakdísz: Három vörös-arany-kék strucz toll. Takarók: vörös-ezüst—kék-ezüst.

NB. A leszármazás valószínűleg ez:

Brenner János sz. 1689, nemes 1742, † 1765	Grosz Zsuzsa, sz. 1685. II. 19	Anna — Mária a) Buszerné b) Reinhart Jánosné Erzsébet Dibelius Jánosné Agnes Bruckenthal Mihályné N. N. †	Mihály — János, sz. 1763, nemes 1815, † 1838. IV. 27

7. *A ritterni Ritter cs.*

Források: Jegy,

Rangemelés: Czímeres nemes levél, kelt Bécs, 1742.

VIII. 4. nyerték Ritter Dániel, n.-szebeni senator, neje Schirmer Sára és gyermekei: János—György, Dániel és Johanna—Regina a „rittern“-i előnévvel. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. IX. 218.)

Ritter Dániel sz. 1689, nemes 1742, † 1765	a) brassói Schirmer Sára † 1750 körül b) Róza, a hoffungswaldi Philipp Mihály özvegye	a-tól János—György, sz. 1722 nemes 1742, † 1808 Leonhard Zsuzsa, sz. 1730 egybk. 1748, † 1757 a-tól Dániel, nemes 1742 a-tól Johanna—Regina, sz. 1725 hannenheimi Hann (Hannenheim) Péter, sz. 1721, egybk. 1751, † 1772	Zsuzsa, sz. 1749 báró Bruckenthal Mihály sz. 1746, egybk. 1768, † 1813 Ferencz—István sz. 1751, † 1800

Czímer: Lásd a kir. könyv., hól le van írva.

NB. Hasított pajzs; az első ezüst mezőben zöld téren egy sötét posztóból készült ruhába öltözött vitéz fehér lovon nyargal balra, jobbában lándzsát tart, baljában a kantárszárt; a hátulsó piros mezőben egy befelé fordított arany oroszlán. Sisakdísz: A pajzsbeli vitéz lándzsával, itt növekedő alakban, balját csipőjére támasztja. Egy telamonúl szolgáló sárkánynak feje a sisakon van átdugva. Takarók: kék-ezüst—piros-arany.

8. *A Leonhard cs.*

Források: Jegy.

Ezen n.-szebeni fő-polgári szász családnak nemességéről tudomásom nincs.

Leonhard Márton sz. 1680 körül Fleischer Agnéta 1701. V. 14.	Frigyes—Márton kereszt. 1702. IX. 24 mint őrnagy † porosz fogságban Görllitzben, 1745. XII. 6. a) Adelshausen (Waldhüter) Sára (a Tamásé) egybk. 1722. X. 24. b) hermannsfeldi Fabritius Anna—Margareta (a Lukácsé) sz. 1721. X. 18., egybk. 1738. V. 7. (azután Baussen Sámuel, comes felesége lett)	a-tól Zsuzsa—Sára kereszt. 1730. III. 28, † 1757. V. 26. ritterni Ritter János—György főkörm. tanácsos, sz. 1722, egybk. 1748. II. 25, † 1808

9. *A maros-nemethi és nádaskai Gyulai cs.*

Források: K. 101; N. J. IV. 486 és XIII. 262; M. N. Tb. d. gr. H.; Pál. I.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések: Báróság, kelt 1694. VI. 2. (ki lett hirdetve, Kolozsvár, 1695. II. 26) I. Leopoldtól nyerték Gyulai Ferencz, neje Kapi Mária és gyermekei: Ferencz, István és Kata.

Grófság: kelt Bécs, 1701. I. 13. nyerték maros-nemethi báró Gyulai Ferencz, neje Kapi Mária és gyermekei: Ferencz, István és Kata. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. III. 18.)

NB. Nádaskai gróf Gyulai Ferencz örökbe fogadja báró Edelsheim Lipótot az Edelsheim—Gyulai név egyesítésével. Az okmány kelt Schönbrunn, 1866. XI. 20. (Orsz. lt. Lib. Reg. LXVII. 911.)

Gróf Gyulai Sámuel örökbe fogadja Javorzik Adolfot (ez magyar nemességet nyert volt 1879. X. 8. — Lib. Reg. LXVIII. 281.) ki Javorzik—Gyulai névvel a grófságot is megnyerte. Az okmány kelt Bécs, 1887. I. 19. (Orsz. lt. Lib. Reg. LVIII. 751.)

Gyulai Ferencz, báró 1694, gróf 1701		
Ferencz sz. 1674, † 1728 báró 1694, gróf 1701	István sz. 1683, † 1758 báró 1694, gróf 1701	Kata bárónő 1694,]
Albert sz. 1766. IX. 12, † 1835. IV. 27		Ignác sz. 1763. IX. 11, † 1831. XI. 11 báró Edlsheim Julia
Sámuel sz. 1803. IV. 19, † 1886. VIII. 20 örökbe fogadja mostoha fiát Javorzik Adolfot, még Cechetti Samuel—Albertet és István—Albert—Ferenczet		Ferencz örökbe fogadja anyja fivérének fiát báró Edelsheim Lipótot

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 38. táb.

NB. A grófi ranggal új czímer nem lett adományozva, de úgy látszik, mintha e család bárói czímerét (mely részeiben nagyon hasonlít az abafáji meg a nagyváradi sarkantus Gyulai család czímereikhez, de heraldikai szempontból kifogásolható) czímer-javítás által megváltoztatta volna. Pálmay, Udvarhely vm. nemes cs. czímű munkájában a 93. lapon Nagy Iván után közli e cs. czímerét, de valószínűleg kikerülte figyelmét Nagy Ivánnak a IV. köt. 490. I. és a XII. köt. 496. I. olvasható megjegyzés. E Pálmay által közölt czímer a gyulai Gyulai grófi családot illeti. (Grófságot nyert gyulai báró Gyulai Ferencz 1735. III. 30. — Lib. Rng. XXXVIII. 356.)

10. *A losonczy Bánffy cs.*

Források: K. 19.; N. J. I. 162 és XIII. 64.; M. N. Zs.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések:

Báróság: kelt (Bécs?) 1660. Dénes részére (lefejezték 1674).

Grófság: 1661-ből György részére.

Grófság: kelt Bécs, 1696. II. 23. losonczy br. Bánffy György részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. I. 27.)

Báróság: kelt 1699. Farkas (Dob. vm. főisp.) részére.

Báróság: nyerték III. Károlytól Zsigmond és László testvérek.

Báróság: kelt Bécs, 1729. II. 5. nyerték Farkas, neje Bagosi Erzsébet és gyermekei: Farkas, Zsigmond, Mihály, Kata és Krisztina. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. VIII. 1.)

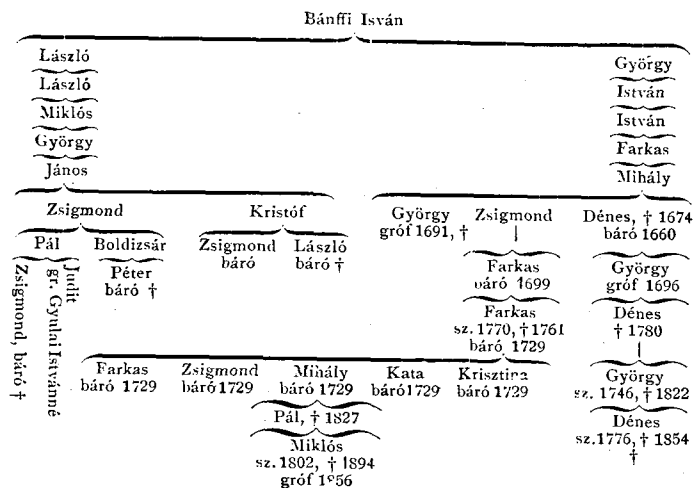
Báróság: Péter részére, kihalt,

Báróság: Zsigmond részére, kihalt.

Grófság (átruházás), kelt Bécs, 1855. V. 20. (a diploma kelt Bécs, 1856. I. 24) br. Bánffy Miklós részére.

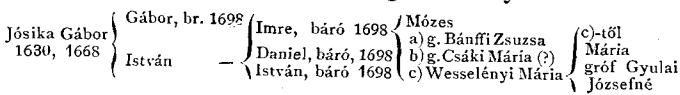
Grófság (magyar): kelt Ischl, 1880. VIII. 10. (legf. elhatár.) ugyanazon gróf Bánffy Miklós részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. LVIII. 484.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 37. táb.

11. *A branyicskai Jósika cs.*

Források: K. 131.; N. J. V. 357.; M. N. Zs.; Tb. d. fr. H.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelés: Báróság, kelt Bécs, 1698. IV. 12. nyerték branyicskai Jósisa Gábor, Imre, István és Dániel. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsyl. II. 79.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 47. táb.

12. *A hadadi Wesselényi cs.*

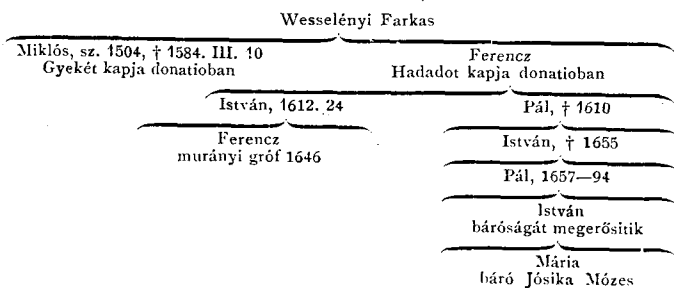
Források: K. 254; N. J. XII. 158; M. N. Zs; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelések:

Báróság: 1582-ből hadadi Wesselényi Ferencz zászlósúr részére, ki Hadadot Báthori Istvántól kapta donatióba.

A régi báróság megerősítését nyerte István.

Grófság: kelt Linz, 1646. IV. 23. nyerték Ferencz és fiai Ádám és László a „murányi“ előnévvel. (Orsz. It. Lib. Reg. IX. 707.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 43. és 44. táb.

13. *A kohányi Kacsáncsi cs.*

Források: N. J. VI. 11; S. und A.

Nemességre vonatkozó adatok: Zemplén vm. birtokos nemes családja.

14. *A boronkai és nezetti Boronkai cs.*

Nemességre vonatkozó adatok: Bars, Fejér, Hont, Somogy, Veszprém és Zemplén vm. birtokos nemes cs.

Czímer: Lásd S. ung. A. 62. táb.

NB. Czímerpecsét található Pest vm. Itban: Polgári perek fasc. 145. No. 36 és fasc. 170 No. 84 — Acta Nob. ex 1820 No. 972; Acta Pol. Misc. ex 1790 Ny. 2051 jelzetek alatt.

15. *A bárczai Bárczai cs.*

Források: N. J. I. 190; S. ung. A.

Nemességre vonatkozó adatok: Ós nemes cs. czímeres levelet, mely kelt 1421. II. 10. Bárczai László nyerte Zsigmond királytól. (Lásd Turul IX. 85 és 147.)

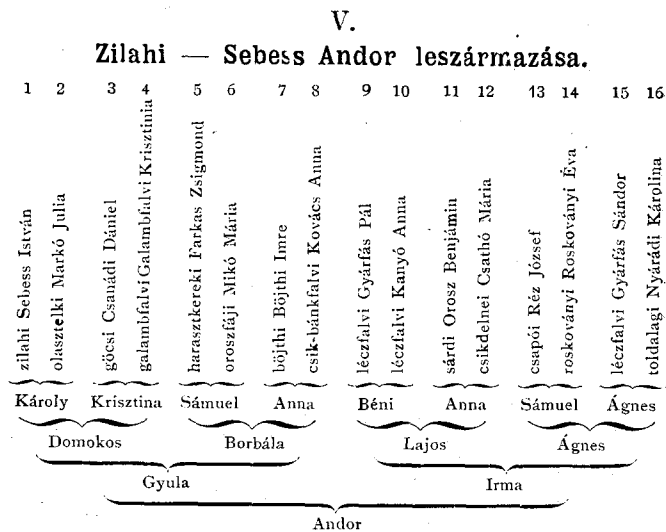
Czímer: Lásd S. ung. A. 31. táb.

16. *A szemerei Szemere cs.*

Források: N. J. X. 595.; S. ung. A.

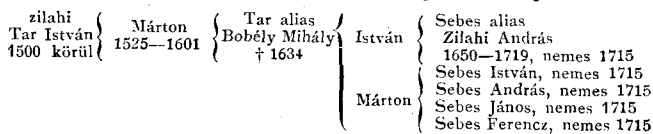
Nemességre vonatkozó adatok: Ós nemes cs.

Czímer: Lásd S. ung. A. 440. táb.

1. *A zilahi Sebess cs.*

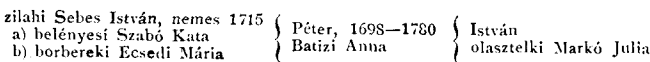
Források: K. 261; N. J. X. 115 és 910; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Rangemelés: Czimeres nemes levél, kelt Bécs, 1715. IX. 7, nyerték Sebes alias Zilahi András, gyula-tejérvári tanár és unokafivérei: István, András, János és Ferencz (ki lett hirdelve: N.-Enyed, 1716. II. 17). (Orsz. It. Lib. Reg. Transsyl. VI. 152.)

NB. zilahi Sebes János, Közép-Szolnok vm. bizonyítványa alapján Pest vm. nemesi sorában vétetett fel 1805-ben. (Lásd Pest vm. It. N. L. II. 358. jelzet alatt, ugyanott található czímerpecsét is é. p. Végrend. Okt. 665 XI. jelzet alatt.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 152. táb. és a kir. könyv. hól leván írva.

2. *Az olaszteleki Markó cs.*

Források: N. J. VII. 322.; Pál. I.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: olaszteleki Markó Bálint és Péter, székely főemberek, II. János király hadában szolgáltak. (Sz. Okt. II. 197.)

olaszteleki Markó András, lofó 1602. VIII. 11. fel-
esküszik a császár és király hűségére. (Sz. Okt. V. 289.)

Markó Sándor a Rákoczi forradalomkor a császár hűségében megmaradt. (Sz. Okt. IV. 350.)

Czímer: Egy Markó-czímer található S. ung. A. 298. táb., de hogy ezen czímer az olaszteleki Markó cs. illeti-e — nem tudjuk eldönteni.

3. *A göcsi Csánádi cs.*

Források: N. J. III. 96; Sbbg. A.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: maros-széki nemes székely cs.

Csanádi István 1602-ben felesküszik a császár-király hűségére. (Sz. O. V. 1032, 283. l.)

NB. Egy Csanádi (Chyanadi) Abraham címeres nemes levelet nyert Rákóczi Zsigmondtól, az okmány kelt Kolozsvárt, 1607. VII. 28-án. (Orsz. lt. 1607. Gy. K. 4. Lib. Reg. 96.)

Nemességi igazolás a Csanádi család részére (Bihar vm.) kelt Bécs, 1800. V. 30-án. (Orsz. lt. Lib. Reg. LX. 882.)

Földtehermentesítési kárptólást nyertek:

Csanádi János: Bujtur (Huny. vm.) nevű birtok után;

Csanádi Karolina (Orbonásné): Bokaj (Huny. vm.) nevű birtok után.

Csanádi Sámuel: Egrestő, Balavására, Kis-Szóllós (Kük. vm.) nevű birtok után.

Csanádi Eszter (Iszlainé): Borzás, Magyar-Sáros (Kük. vm.) nevű birtok után;

Csanádi Zsuzsa (Székiné): Kis-Sáros (Kük. vm.) nevű birtok után.

Czímer: Nem ismerjük.

NB. Az 1607-belit lásd S. sbbg. A. 74. táb.

A Pest vm. lt.-ban található egy Csanádi címerepecsét a „Polgári Perek“ fasc. 253. No. 154. jelzet alatt őrzött iratokon.

4. *A galambfalvi Galambfalvi cs.*

Források: N. J. IV. 312.; Pál. I.; Jegy.

Rangemelés: Címeres levél kelt Budán, 1456. III. 30.

V. László királytól nyerték: csik-szentmártoni Becz Jakab; általa atyja testvére Becz Bálint és fiai: Barabás és Péter; rokonai: Arokpataki Simon, Szentsimoni Tamás és Máthé, néhai Galambfalvi István fia: Antal, néhai Galambfalvi György fiai: Andás, Péter és Gergely s végre csik-szenttamási Sylveszter és fia Lázár. (Lásd Sz. Oklt. I. 170. l.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 53. táb. „Árapataki“ alatt és Sz. Oklt. I. 170. l., hól le van írva.

5. *A harasztkeréki Farkas cs.*

Források: S. s. bbg. A.; Jegy.

Rangemelés (nemességre vonatkozó adatok): Címeres nemeslevél, kelt Balásfalva, 1651. IV. 9. II. Rákóczi Györgytől harasztkeréki Farkas Mihály részére. (Orsz. lt. Gy. K. 26. Lib. Reg. 624.)

Nemességi igazolás, kelt Bécs, 1784. X. 28. harasztkeréki Farkas Zsigmond és Mihály (K.-Kük. vm.) részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. LIII. 104.)

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 92. táb.

6. *Az oroszfői Mikó cs.*

Források: K. 260.; N. J. VII. 483.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Régi birtokos (Kol. és Dob. vm.) nemes cs.

János földtehermentesítési kárptólást nyert Gyergyó-Alfalu (Csik vm.) községben fekvő birtoka után.

Czímer: valószínűleg ez: kék pajzsban arany koronán, könyöklő medve-láb egyenes kardot tart, melynek hegyére farkas-fő van szúrva. Sisakdísz: nincs. Takarók: kék-arany—piros-ezüst.

7. *A böjti Böjthi cs.*

Források: Jegy.

Rangemelések: Címeres nemes levél kelt Pozsony, 1620. XI. 6-án, Bethlen Gábortól nyerte böjti Böjthi István (ki lett hirdetve 1621-ben). Lásd II. füzet, 4. oklevél.) Eredeti okmány böjti Böjti Gábor ur birtokában.

Czímer: Lásd II. füzet, 4. oklevél, hól le van írva.

István 1620. nov. 6 armalist nyer	}	Pál	}	Imre	}	Mihály	}	Imre 1732. produkál csikbánkfalvi Kovács Anna
---	---	-----	---	------	---	--------	---	--

8. *A csik-bánkfalvi (bánfalvi) Kovács cs.*

Források: N. J. VI. 410.; Jegy.

Rangemelések: Nemeslevél, kelt a stroesti táborban, 1655. VII. 7. II. Rákóczi Györgytől bánkfalvi Kovács Péter részére. (Orsz. lt. Gy. K. 26. Lib. Reg. 605.)

Címeres nemeslevél, kelt Bécs, 1750. X. 26. nyerték csik-bánfalvi Kovács Tamás, József és Pál. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsylv. IX. 924.)

Czímer: 1750-ből, lásd a kir. könyv. és Sz. Oklt. VII. 1641, hól le van írva.

9. *A léczfalvi Gyárfás cs.*

Források: K. 94.; N. J. IV. 460 és XIII. 261.; Pál. I.; Pál. II.; S. ung. A.; S. sbbg. A.; Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok:

Címeres nemeslevél, kelt Gyulafejérvár, 1609. X. 8., Báthori Gábortól nyerték léczfalvi Gyárfás István, Sepsiszek jurat. notar. és Pál. (Orsz. lt. 1609. — Gy. K. 6. Lib. Reg. 390.)

léczfalvi Gyárfás Pálnak Bethlen Gábor Alsó-Torján (kuriával), Peselneken és Kantafalván részjóságokat adományoz. Az okmány kelt Nagy-Szombaton, 1621. II. 9. (Orsz. lt. 1621. Gy. K. 10. Lib. Reg. 205.)

Gyárfás Pál 1550	}	István, nemes 1609 Pál, nemes 1609 donatit nyer 1621	}	István 1648. 57	}	Pál	}	János	}	Pál Kanyó Anna
---------------------	---	--	---	--------------------	---	-----	---	-------	---	-------------------

Czímer: Lásd S. sbbg. A. 101. táb.

10. *A léczfalvi Kanyó cs.*

Források: Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Nemeslevél, kelt Gyulafehérvár, 1591. I. 16. Báthori Zsigmondtól léczfalvi Kanyó János részére. (Orsz. lt. K. c. Lib. Reg. anni 1591: 141.)

Czímer: Nem ismerjük.

11. *A sárdi Orosz cs.*

Források: Jegy.

Nemességre vonatkozó adatok: Egy Orosz alias Borsovai András, m.-szigethi lakós, nejével Bálinth Judittal és leányával Erzsébettel együtt armalist nyertek. Az okmány kelt Bécs, 1699. I. 29-én. (Orsz. lt. Lib. Reg. XXXI. 11.)

Orosz György és János (Közép-Szoln.-vm.) igazolták nemességüket. Az okmány kelt Bécs, 1786. IV. 19. (Orsz. lt. Lib. Reg. LIII. 488. No. 203.)

Nemességi igazolás egy Orosz cs. részére. Kelt Bécs 1809. II. 3-án. (Orsz. lt. Lib. Reg. LXII. 592.)

Czímer: 1699-ből, lásd a kir. könyv., hól le van írva.

NB. sárdi Orosz Benjámint ily címeres pecsétet használt: Ezüst (?) balharánt pólya által metszett paizs, melyben egy balra lépdelő oroszlán és előtte hatágu csillag látható; úgy a felső, mint az alsó mező párhuzamosan a polyával újból osztva van, a felső részük piros, az alsó arany színű; a felső mező közepén vízirányos pólya eserélt színekben, ezen törökfő; az alsó mezőben hármass domb emelkedik ki a pajzs széléből. Sisakdísz: két-farku balra fordított oroszlán növekedő alakban, felemelt baljában gyűrűt (karikát) tart. Takarók? Ezen címér hasonlít némileg ahhoz, melyet Orosz Miklós 1715-ben nyert.

regiaque nostra munificentia, exigentibus id fidelibus tuis servitiis ac meritis, domi et militiae sacrae regni nostri Hungariae coronae et consequenter Maiestati quoque nostrae prompto studio et constanter praestitis et exhibitis ornaremus. Te igitur Thomam Dosa, tuesque haeredes et posteros universos ex certa nostra scientia e coetu et numero nobilium eximentes in ordinem, consortium et numerum praedicti regni nostri Hungariae et partium ei subiectarum baronum seu magnatum rubra cera in literarum suarum obsignatione utentium eveherodum, aggregandos, annumerandos, creandosque et praeficiendos duximus. Volentes et pre praesentes decernentes, ut tu Thoma Dosa, tuique haeredes et posteritates universae a modo deinceps futuris et pertuis semper temporibus, omnibus illis gratiis privilegiis honoribus indultis, immunitatibus, libertatibus et exemptionibus, quibus caeteri saepe dicti regni nostri Hungariae partiumque ei subiectarum barones seu magnates sive de iure, sive de antiqua consuetudine aut aliter qualitercunque utuntur et fruuntur, tam intra, quam extra iudicia et comitia aut alias ubicis, uti, frui et gaudere, literasque vestras quascunque cera rubra instar aliorum baronum seu magnatum munire et obsignare possitis et valeatis. Caeterum priora quoque seu gentilitia tua insignia quibus tu *Thoma Dosa* huiusque usus et gavisus es, denuo danda, conferenda, et conservanda duximus. *Scutum* nempe militare erectum coelestini coloris, in quo diadema regium subverse locasum esse, ex coque vir militaris iuveniti rubicunda facie decorus humerotenens eminere, et capite galea tecto, nudo ense per mediam frontem, haerente adhuc in capite mucrone transfixus esse cernitur. Scuto incunbit galea militaris clatrata sive aperta, quam regia corona obtegit, ex qua una expansa nigra ala aquilina in medio illius aurea stella rutilante assurgit. A summitate vero sive cono galea lacinus seu lenniscis, hinc rubris et candidis, illinc vero flavis et coeruleis in scuti extremitates sese diffundensibus, scutumque ipsum decenter exornantibus, quemadmodum haec omnia in capite sue principio praesentis nostri privilegii pictoris edocta et artificiosa manu propriis ac genuinis suis coloribus depicta et ob oculos intuitum posita esse conspiciuntur. Decernentes et statuantes, ut tu Thoma Dosa, tuique haeredes et posteritates utriusque sexus universae haec praedeclarata arma sicuti antea, ita inprosterum quoque futuris et perpetuis semper temporibus ubique locorum et terrarum in praeliis, certaminibus, hastiludiis, duellis, monomachiis et torneamentis, aliisque omnibus et singulis rebus et exertitui militariibus et decentibus actibus, necnon sigillis, velis, cortinis, aulaes, annulis, tentoriis, clypeis, vexillis et domibus, generaliter vero in quarumlibet rerum et expeditionum generibus ferre, gestare, illisque uti, frui et gaudere in aevum possitis et valeatis. Imo evehimus, recipimus, annumeramus, creamusque et praeficimus, necnon noviter damus, conferimusque et confirmamus praesentium per vigorem. In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam, praesentes literas nostras secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur, impendenti communitas, tibi *Thomae Dosa* de supradicta *Usa Panith*, tuisque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die trigesima mensis Maii anno Domini 1633. regnorum etc. reverendissimus ac venerabilibus etc.

Hogy ezen négy oldalból álló másolat az Orsz.

Levéltár magyar királyi udvari kancellariai osztályában „Conceptus expeditionum No. 182. anni 1633.” jelzet alatt őrzött bélyegtelen eredeti fogalmazvánnyal megegyezik, bizonyítom.

Budapesten, 1903. januárus 27-én.

Dr. Pauler Gyula m. p.

P. H. orsz. főlevéltárnok. min. tanácsos.

Hiteles másoltata Dózsa Endre alispán ur birtokában.

8.

káposztás-szent-miklósi Pókai Miklós részjóságait leköti feleségének Nemes Kacsó Katának. Kelt Fintaházán 1643. márczius 3.

Mi Hallerkői Haller Gábor és Gyalakuti Lázár Georgy az ide alab megh irt dologban fogott köz birak, adgyuk tuttara mindeneknek az kiknek illik az mi levelünknek rendiben, hogy az jelenvaló 1643. esztendőben, bőitmas honak 3 napjan, mikor lóttünk volna Maros Szekben Fintahazan az egijkünk Haller Gabor Udvarhazanal jelen leven mi előttünk személye szerint az Nemes es Vitezlő Káposztas Szent Miklosi *Pokai Miklos* Ur, matura Primum intra se deliberatione Praehabita, Szabad io akarattya szerint, szerelmes Felesegenek Nemes *Kaczo Kata* aszszonnak megh gondolvan hozzaja való tökelletes szeretetit de kiváltkeppen hogy ő kgle, egy rosz ioszagat mely vagon Czikban Sógödben sok költseggel és faratsaggal idegen kezből consequalvan ennek az arraba es egyeb szüksegesre az Felesegenek megh irt Nemes *Kaczo Kata* Aszszonnak Maros szeki Agardi Portiojat kellett el adni, az mi kglis Urunkis Zagori Portiojanak inscriptiojat le teven, aztis kellett azon Sógödi joszagnak reducalasara költeni. Erre kepest mindenütt levő Pokai resz ioszagot mellyek vadnak Czikban, Sógödben, Somlyon, Szentleleken es Maros szeken Kaposztás Szent Mikloson, Kakasdon, Somosdon, Cziban es ezek hatariban, minden haszonvevő helyeivel, erris scilicet arabilibus cultis et incultis, frenetis, pratis, pascuis, sylvis, nemoribus, montibus, vineis, vinearumq. Promontor, piscinis, fluviis, aquarumq. decursibus generaliter vero quovis nominis vocabulo vocitatis ad eadem Portion. Possessionar. de jure et ab antiquo spectare et pertinere deben. sub suis veris metis et antiquis limitibus vivae vocis oraculo, mi előttünk köte es valla gyakran megh nevezett Felesegenek Nemes *Kaczo Kata* Aszszonnak, haeredibusq. et poster. eius utriusq. sexus univer. megh kihatatlanul nyolczszáz magyar forintokigh facion. flor. ungar. 800. kezet az dologrol nekünk beis ada. Melynek nagyobb erősegere attuk az mi hitünk szerint irott peczetes levelünket. Datum et actu in Praedicta Possione Fintahaza Anno dieq. in supra notatis. Idem qui supra.

Haller Gábor m. p.

Lazar Georgy m. p.

Minkét név előtt sárgaviaszba nyomott gyűrű pec-ét.

Eredetije: Zilahi-Sebess Andor ur birtokában.

Nyilvántartás.

I. Házasság.

torboszlói és szentháromsági Beretzki Lajos 1903. február 17-én tartotta esküvőjét Erzsébetvároson désfalvi Simon Mariskával, néhai désfalvi Simon Albert és neje, mohai Kerekes Polixena leányával.

ippi és érkeserői Frater Emil 1903. márczius 15-én tartotta esküvőjét Budapesten a kálvintéri ev. ref. templomban, téglási és nagy-ercesei Ercsei Rózsikával, özv. Ercsei Ernőné leányával.

II. Halálozás.

kibédi Péterffy Dénes ny. kir. ítélőtáblai bíró meghalt Maros-Vásárhelyt 1903. február 11-én, 67 éves korában.

nagybacsoni Baló Lászlóné szül. ábránfalvi Ugron Julia elhunyt 1903. február 12-én, 45 éves korában, házassága 25-ik évében Kolozsvárt.

béládi Galambos Antalné szül. maros-vásárhelyi Egyed Laura 1903. febr. 19-én 68 éves korában meghalt Székelyhidon. altorjai Molnár Ferencz élete 19-ik évében 1903. február 21-én meghalt Sárospatakon.

Özv. kovásznai Szóts Andrásné szül. lemhenyi Zsigmond Berta meghalt 1903. márczius 5-én Kovásznán.

sepsiszentiványi és uzoni özv. Kispál Gáborné szül. léczfalvi Gyárfás Katalin elhunyt Borzáson 1903. márczius 8-án 48 éves korában.

Kérdések. — Feleletek.

8. galgói Rácz Pál ur (Dés) kérdezi, hogy a kaáli Nagy család mikor nyerte nemességét és milyen a család czimere?

9. kisbuni Vajda György ur kérdezi, hogy van-e vérségi összefüggés a kisbuni és alsócsernátoni Vajda család között és való-e a kisbuni előnév használata.

8. A kaáli Nagy család törzsökös székely család lévén, nemeslevelet — legalább tudunkkal — soha nem is szerzett.

Oklevélel kimutatható őse, az 1574-ben élt György. A család czimere: kék mezőben királyi koronán könyöklő páncélos kardot tart Takarók? Sisakdísz?

9. A kisbuni és alsócsernátoni Vajda családok között semmiféle összefüggés nincs. A kisbuni előnevet használták a többi között 1830-ban: György, dési ügyvéd; Pál, nagybányai póstatiszt és István, kincstári levéltárnok. 1838-ban: Sánó, hunyadmegyei szolgabíró és Pál, dési ügyvéd. Az előnév használatához tehát szó nem férhet.

Rövidítések magyarázata.

K = Kővári László: Erdély nevezetesebb családjai
N. J. = Nagy Iván: Magyarország családjai.
Pál I. = Pálmay József Udvarhely vm. nemes családjai.
Pál II. = " Háromszék vm. nemes családjai.
M. N. Zs = Magyar nemzetségi zsebkönyv
Tb. d. g H. = Taschenbuch der gräflichen Häuser (Gotha-Almanach)
Tb. d. fr. H. = Taschenbuch der freiherrlichen Häuser (Gotha-Almanach).
Kn = Kneschke deutsches Adels-Lexikon
Kn. d. G. H. = Kneschke Grafen Häuser der Gegenwart.
U. N. I. (új Nagy Iván) = Dr. Komáromi András és Petkó Béla „Nagy Iván“ család-történeti értesítő (3 évfolyam; megszünt).
Z. N. = Zedlitz-Neukirch preussisches Adels Lexicon.
Sz. Okt. = Szabó Károly (Dr. Szádeczky Lajos) Székely oklevéltár.
Dr. Vass M. = Dr. Vass Miklós: A királyi könyvek székely oklevelei.
Hild. = Hildebrandt der Kärtner Adel.
S. ung. A. = I. Siebmacher's grosses u. allgemeines Wappenbuch, der Adel v. Ungarn.
S. sbbg. A = ugyanaz, der Adel v. Siebenbürgen.
M. M. = Megerle v. Mühlfeld österr. Adels Lexicon.
Orsz. = országos.
lt. = levéltár.
Gy. k. = Gyulafejevári káptalan.
k. c. = kolozsmonostori convent.
Lib Reg = Liber Regius.

Transsyll = Transsylvaniae.

cs. = család

sz. = született.

egybk. = egybekeltek.

† = meghalt.

Jegy. = Jegyzetek.

Tagányi Károly jegyzéke az országos levéltárban található nemesi okleveleknek.

Dr. Illéssy János és Petkó Béla. A királyi könyvek.

baczkamadarasi Kis Bálint: Az Árpádok királyi vére.

Turul a magy. Heral. és geneal. társaság közlönye.

Köszegi Sándor: Nemes családok Pestvármegyében.

Gr. Lázár Miklós: Erdély főispánjai (1540—1711).

Gyulai Rudolf: Komárom vármegye és város történetéhez.

Adler, herald. geneal. Gesellschaft Wien havi és évi közleményei.

Genealogiai kézirat a XVIII. századból.

Genealogiai kézirat a XIX. századból.

Halotti jelentések gyűjteménye

Czímer gyűjtemény.

Czímer pecsét gyűjtemény.

Oklevelek gyűjteménye eredetiben és másolatban.

Családi levéltárakból gyűjtött adatok.

Kolozsvm. levéltárából gyűjtött adatok.

A cs. és kir. főkamara hivatalból gyűjtött adatok stb. stb.

Meding, Nachrichten von adelichen Wappen.

Grützer, Standes-Erhebungen u. Gnaden-Acte.

Genealogisches Reichs- u. Staats-Handbuch 1781.

Schönfeld, Adels-Schematismus. 1824. 1825.

Krébel, europäisches genealog. Handbuch. 1785.

Kövendi Veress Sándor: Torda és családai.

Nagy Sándor: Háromszék önvédelmi harcza.

Dr. Vajda E. A vargyasi Daniel család.

Hübner, genealog. Tabellen. 1725—33.

Hodor: K. Szolnok-Doboka várm. monogr.

Szolnok-Doboka várm. monogr. (Eddig 4 kötet.)

Dr. Temesváry János: Örmény családok.

TARTALOM. Dr. Endes Miklós: Donátio a Székelyföldön. — —: esikozmási Becz család. — Sándor Imre: Adatok a nagyenyedi Enyedi család történetéhez. — Gy. R.: Ósfák. IX. dr. gr. Kuu Géza leszármazása. X. zilahi Sebess Andor leszármazás — Oklevéltár. — Nyilvántartás. — Kérdések. — Feleletek. — Rövidítések magyarázata.